

Deloitte Accountants B.V.
Schenkkade 47
2595 AR Den Haag
Postbus 90721
2509 LS Den Haag
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9815
www.deloitte.nl

Aan het algemeen bestuur van het
Koepelschap Buitenstedelijk Groen
t.a.v. Groenservice Zuid-Holland
Postbus 341
3100 AH SCHIEDAM

Datum
1 april 2016

Behandeld door
J.M.J. Fuchs

Ons kenmerk
xxx.xxx/2016/001-ea

Onderwerp
Accountantsverslag 2015

Uw kenmerk

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Wij hebben de jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen gecontroleerd.

Hierbij ontvangt u ons concept accountantsverslag over het boekjaar 2015 waarin wij de belangrijkste controlebevindingen hebben opgenomen. Dit concept accountantsverslag is opgesteld naar de stand van onze controle per 1 april 2016 en dient om te voldoen aan artikel 58b van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen waarin staat dat *het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de deelnemende gemeenten en provincies zendt*. In de memorie van toelichting is opgenomen dat ook het accountantsrapport wordt meegezonden.

Zoals wij hierna rapporteren is onze controle nog niet formeel afgesloten (in verband met onze interne kwaliteitscontrole) en kunnen wij nog geen (definitief) uitsluitsel geven over de uitkomsten van de controle en eventuele gevolgen voor de strekking van de controleverklaring.

Voor een goede behandeling van de concept jaarstukken van uw schap door het dagelijks bestuur is het gewenst om te beschikken over controlebevindingen van uw accountant. Derhalve hebben wij dit concept accountantsrapport aan u beschikbaar gesteld onder de voorwaarde dat dit concept accountantsrapport alleen bedoeld is voor het dagelijks bestuur en niet mag worden doorgezonden aan de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling (zoals in de memorie van toelichting is opgenomen bij de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). U ontvangt na afronding van onze interne kwaliteitscontrole alsnog een definitief (concept) rapport van bevindingen dat u aan de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling kunt verstrekken. Wij verwachten dat deze rapportage voor 15 april 2016 beschikbaar is.

1. Inleiding

1.1 Opdracht

U heeft ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015. Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeenschappelijke regeling mee te maken heeft. Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarverantwoording. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de proces- en programmerisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze interimcontrole is een managementletter met verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing. Wij hebben deze managementletter gezonden aan de directeur a.i. G.Z-H.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en/of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het Normenkader Rechtmatigheid 2015 dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 2 december 2015 (materialiteitsgrenzen zijn i.o.m. het Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en dit accountantsverslag.

1.2 Onafhankelijkheid

Een belangrijk aspect bij onze oordeelsvorming betreft onze onafhankelijkheid. De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) heeft hiervoor de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) vastgesteld. De ViO is van toepassing op alle cliënten waar assurance-opdrachten worden uitgevoerd en beoogt bij te dragen aan het vertrouwen in het beroep. Meer informatie kunt u vinden op de website van onze beroepsgroep (www.nba.nl). Op basis van onze toetsing aan het 'normenkader' concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij uw gemeenschappelijke regeling voldoende is gewaarborgd.

2. Vermogen en resultaat

In het BBV wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via de programmarekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het resultaat vóór bestemming bedraagt € 15.232 nadelig. Per saldo is tussentijds € 39.705 aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijke nog te bestemmen jaarresultaat € 24.473 voordelig bedraagt. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hierna volgende overzicht hebben wij de mutaties in de reserves schematisch weergegeven

Ontwikkeling Eigen Vermogen in €	2015	2014
Stand van de reserves per 1 januari	242.962	300.709
Directe uitkering algemene reserve aan deelnemers	-/- 118.804	
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar	-/- 39.705	-/- 88.234
Gerealiseerd resultaat	24.473	30.486
Totaal (= resultaat vóór bestemming)	-/- 15.232	-/- 57.748
Stand per 31 december	108.926	242.962

De reserves van uw schap zijn in 2015 met een bedrag van € 134.036 afgenomen. Dit komt overeen met het resultaat voor bestemming (ad € 15.232) verminderd met de teruggave van een deel van de algemene reserve aan de deelnemers (€ 118.804) waartoe uw bestuur bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 heeft besloten om het weerstandsvermogen van het Koepelschap terug te brengen tot de norm van 1,4%. Deze mutatie is direct in het eigen vermogen verwerkt. Naar aanleiding van onze controle is de teruggave aan de deelnemers gecorrigeerd in de jaarrekening van 2015 opgenomen, omdat de teruggave voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht niet juist was opgenomen. Het verschil bedraagt € 419.

De omvang van uw reserves bedraagt ultimo 2015 30% van het balanstotaal (2014: 22%).

Voor een meer uitgebreide analyse van het rekeningresultaat over het jaar 2015 verwijzen wij u graag naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten 2015.

3. Controlebevindingen jaarrekening 2015

3.1 Goedkeurende controleverklaring

Zoals wij hebben aangegeven in het begeleidend schrijven van deze concept rapportage is onze controle nog niet formeel afgesloten (onder andere onze interne kwaliteitscontrole) en kunnen wij nog geen (definitief) uitsluitsel geven over de uitkomsten van de controle en eventuele gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. Ons voornemen is om bij de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.

3.2 Planning & controlcyclus

Het opstelproces van de jaarstukken is het sluitstuk van de planning & controlcyclus van een organisatie. Voor een goede cyclus is het essentieel dat planning en uitvoering, begroting en verantwoording in de organisatie en in de bedrijfsprocessen zijn verankerd en functioneren. Dat beperkt zich niet alleen tot de jaarstukken, maar kent een veel bredere werking. Risicobeheersing, besluitvormingsprocessen, begrotingsprocessen, tussentijdse informatievoorziening, dagelijkse uitvoering, interne beheersing en een adequate ondersteuning van uw bestuur.

Bij aanvang van de jaarrekeningcontrole bleek dat de kwaliteit van de ter controle aangeboden conceptjaarstukken niet veel verbeterd was ten opzichte van voorgaande jaren.

Helaas bleek bij de controle ook dat de kwaliteit van de onderliggende opsteldossiers nog voor verbetering vatbaar is. Er zijn in het controleproces wederom fouten geconstateerd die hebben geleid tot aanpassingen in de definitieve jaarrekening (met name berekening van bijdragen deelnemers en verwerking van teruggave van het eigen vermogen aan de deelnemers).

3.3 Schatkistbankieren

Per 15 december 2013 is de wetwijziging inzake verplicht schatkistbankieren in werking getreden. Het verplicht schatkistbankieren houdt in dat gemeenten, provincies, waterschappen en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogen bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. De middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van hun publieke taak. Zoals uit de jaarstukken blijkt, heeft uw gemeenschappelijke regeling in 2015 niet heeft voldaan aan de wettelijke verplichting tot schatkistbankieren (in de eerste twee kwartalen van 2015 is het voorgeschreven drempelbedrag voor bedragen die buiten de schatkist gehouden mogen worden overschreden). Het niet voldoen aan de verplichting tot schatkistbankieren leidt tot onrechtmatigheden. Deze onrechtmatigheden zullen alleen worden gerapporteerd en wegen niet

mee naar het accountantsoordeel inzake de rechtmatigheid. Aan deze overtredingen van de wet Fido zelf zijn namelijk geen (directe) financiële gevolgen verbonden.

4. Administratieve organisatie en interne beheersing

4.1 Algemeen

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in september 2015 – februari 2016 onze interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was in belangrijke mate gericht op het vaststellen van de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en de interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Daarnaast hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Vóór de start van de interim-controle hebben wij in een zogenoemde pre-audit meeting de focus van de controle 2015 met het Afdelingshoofd Bestuur en Toezicht G.Z-H afgestemd. Daarbij hebben wij het opstel- en controleproces van het voorgaande jaar geëvalueerd en verdere procesverbeteringen met elkaar afgesproken. Gedurende de controlewerkzaamheden hebben wij regelmatig voortgangsoverleg met elkaar gehad.

Wij hebben onze bevindingen besproken met het Afdelingshoofd Bestuur en Toezicht a.i. G.Z-H. en vastgelegd in een managementletter gericht aan de directeur a.i. G.Z-H. Voor onze bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij u graag naar onze managementletter d.d. 12 februari 2016.

Op verzoek van G.Z-H hebben wij voor het verslagjaar 2015 extra controlewerkzaamheden gepland, uitgevoerd, geëvalueerd en herstelacties gesignaleerd om inzicht te hebben in de naleving van interne en externe wet- en regelgeving en de getrouwe en rechtmatige totstandkoming van significante posten en stromen in de financiële administratie en de jaarrekening. Wij hebben deze werkzaamheden in de periode september 2015 – februari 2016 uitgevoerd als een uitbreiding van onze reguliere accountantscontrole en hebben van de bevindingen gebruik gemaakt voor onze (interim) controlewerkzaamheden gericht op de beoordeling van de opzet en het bestaan en werking van de interne beheersing. Alle primaire bedrijfsprocessen maakten deel uit van onze controle.

Op basis van de controle van de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) concluderen wij dat er geen belangrijke leemten zijn in de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie relevant voor onze accountantscontrole. Naar onze mening bestaat er binnen G.Z-H. over het algemeen voldoende aandacht voor de interne beheersing van de reguliere bedrijfsprocessen zoals aanbesteding, factuurbehandeling en betalingen. De zogenoemde onvervangbare maatregelen van interne controle zijn aanwezig en dragen bij aan een controleerbare omgeving.

4.2 Betrouwbaarheid en continuïteit geautomatiseerde gegevensverwerking

Naar aanleiding van de controle van de jaarrekening zijn er geen bevindingen of aandachtspunten betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking die wij onder uw aandacht willen brengen.

Met betrekking tot het voorgaande brengen wij onder uw aandacht dat de accountantscontrole primair is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening en niet op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Daarnaast maken wij ten behoeve van de controle van de jaarrekening slechts in beperkte mate gebruik van de geautomatiseerde gegevensverwerking binnen uw organisatie, aangezien wij onze controlebevindingen overwegend baseren op aanwezige brondocumenten, zoals facturen en contracten. Onze bevindingen raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.

4.3 Financieel systeem

In november 2015 hebben wij, met medewerking van de afdeling I&A van P.Z-H. en als onderdeel van onze reguliere jaarrekeningcontrole, IT-onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek was een follow-up op ons onderzoek 2014 en mede gericht op het testen van de digitale workflow en de gerelateerde General IT-controls om systematisch vast te stellen dat de procuratieregeling juist en volledig in CODA is ingevoerd.

Op basis van onze IT-audit op de (aan de workflow gerelateerde) General IT-controls en de application controls (in de digitale workflow) hebben wij vastgesteld dat wij kunnen steunen op betrouwbaarheid van de registraties in de workflow in CODA ten behoeve van de controle van de jaarrekening van de schappen.

5. Fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Om invulling te geven aan deze verplichting, hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met het management van G.Z-H, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het “omzeilen” van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij

7

29 maart 2016

xxx.xxx/2016/001-ea

specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en belangrijke schattingen in de jaarrekening en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het management van G.Z-H verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat G.Z-H daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met uw bestuur.

Tijdens deze gesprekken heeft het management van G.Z-H aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheersen. In 2015 is gestart met het opstellen van een gerichte frauderisicoanalyse als onderdeel van de interne beheersingsomgeving. Wij hebben kennisgenomen van deze analyse en aanbevelingen gedaan voor de verdere uitwerking en implementatie in de organisatie van G.Z-H. voor zover betrekking hebbend op de dienstverlening aan uw schap. Gelet op het belang van een risicoanalyse die is toegespitst op de huidige economische ontwikkelingen en actuele interne beheersing adviseren wij u het proces van periodieke frauderisicoanalyses een vast onderdeel te laten uitmaken van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

6. Controle rechtmatigheid

6.1 Bevindingen rechtmatigheidscontrole

Bij de jaarrekening 2015 hebben wij voor de rechtmatigheid van de totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties een goedkeurend oordeel afgegeven. De basis voor de rechtmatigheidscontrole is het normen- en toetsingskader 2015 dat uw algemeen bestuur heeft vastgesteld. Conform voorgaand jaar hebben wij de controle op de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen in januari – maart 2016 uitgevoerd en onze bevindingen besproken met het Afdelingshoofd Bestuur en Toezicht G.Z-H. a.i..

Uit onze controle op de rechtmatigheid en de getrouwheid zijn geen bijzonderheden gebleken die relevant zijn voor ons oordeel.

6.2 Begrotingsrechtmatigheid

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht.

Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneinde-regelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat het algemeen bestuur geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven.

Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In de toelichting op de programmarekening is per programma een analyse van de begrotingsafwijkingen opgenomen. Als norm voor het toelichten van overschrijdingen is een percentage van 3% of een bedrag van € 2.500 gehanteerd. Hiermee legt uw gemeenschappelijke regeling op een adequate wijze verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2015.

Daarnaast moet de accountant in het verslag van bevindingen deze kostenoverschrijdingen, waarvan het dagelijks bestuur in de jaarrekening moet aangeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten, en waarbij het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

De begrotingsuitputting van de lasten in de programmarekening geeft het volgende beeld:

Lastenoverschrijding programma in €	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee
Geen overschrijdingen boven de voorgeschreven norm (3% of € 2.500).			

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse naar de toelichting op de programmarekening.

9

29 maart 2016

xxx.xxx/2016/001-ea

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en met deze rapportage een zinvolle bijdrage te leveren aan de bestuurlijke behandeling van de jaarrekening en zijn graag bereid een nadere mondelinge toelichting te geven.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

E.H.A. Arxhoek RA

CONCEPT